CONGRÉS CATALÀ DE SALUT MENTAL
DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

JORNADA PRE-CONGRÉS

FERIDES (IN)VISIBLES: CONSEQÜÈNCIES DEL MALTRACTAMENT EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

Barcelona 8 d'octubre de 2026
Sala d'actes del COTOC
(C/ de Casp, 130, Barcelona)

Fundació CCSM

Presentació

L'etapa perinatal, la infància i l'adolescència són etapes especialment vulnerables perquè el desenvolupament (físic, emocional, cognitiu i social) està en construcció. Es tracta d'un període sensible i permeable, on les experiències, adequades o no, tindran molta incidència.

Si bé aquesta vulnerabilitat és una característica inherent del creixement humà, també és cert, que els infants són més susceptibles a les situacions de negligència i abusos. I s'explica per diferents motius: el primer és que els infants depenen dels adults, i degut al seu desenvolupament, el cervell i la seva personalitat estan en construcció, així com la seva identitat.

El maltractament físic i emocional, el bullying, l'abús sexual i la negligència en la cura s'associa a problemes psicopatològics internalizants com la depressió, l'ansietat, la ideació i les temptatives de suïcidi, i a problemes externalizants com el TDAH, els problemes de conducta, l'abús d'alcohol i drogues, i altres amb major incidència de psicosi, autisme i trastorns de personalitat (Baldwin, J.R., i altres 2023).

Es calcula que l'erradicació de les adversitats en la infància conduiria a la reducció del 22,9% en els trastorns de l'estat d'ànim, el 31% en els trastorns d'ansietat , el 41% en els trastorns de comportament, 27,5% en trastorns de substància i 29,8% de tots els trastorns de l'edat adulta (Norman, R:E; i altres 2012).

Si afegim que, sobretot en la infància, la seva capacitat per interpretar i denunciar les situacions abusives és més limitada, com adults ens hem d'interrogar com identificar i acompanyar als infants i joves davant d'aquestes situacions de violència.

En els darrers anys, la societat ha esdevingut més conscient per detectar, censurar i actuar davant situacions de negligència o abús, sigui quin sigui el marc de relació en el que es produeix. Malgrat això, sabem que els casos enregistrats representen la punta de l'iceberg o bé no arribem a temps per aturar les conseqüències doloroses del maltractament.

Quan parlem de *trauma psicològic* en la infància sabem que cada etapa del desenvolupament tindrà una resposta particular, unes manifestacions clíniques específiques i uns abordatges diferenciats que intentarem desenvolupar. També cal reflexionar sobre quina és la millor direcció del tractament per evitar que arribi a instaurar-se per exemple un TSPT o que el trauma esdevingui complex.

Els *símptomes dissociatius, els trastorns del vincle, el trauma complex, les reaccions somàtiques, de comportament entre d'altres,* es poden perpetuar quan els infants no poden comunicar les seves experiències, per la seva dependència afectiva i física, la por, el conflicte intern lligat al problema de lleialtats, per vergonya o culpa.

Les situacions de negligència o abusos afecten a totes les classes socials, i cal tenir en compte que les violències més difícils de ser detectades es produeixen en contexts familiars, socials, econòmics i culturals "normals". Quan s'afegeixen **factors socioeconòmics** de pobresa augmenten els riscos de vulnerabilitat per altres vies.

Els principals **factors** de **prevenció** serien: tenir un *vincle segur amb un cuidador principal, estabilitat familiar i d'habitatge, una bona xarxa de suport social, intervencions primerenques* i finalment, *accés a serveis de salut mental infantil.* També convé explorar els factors de resiliència i de protecció interns i externs.

En aquesta jornada volem conèixer l' "estatus quo" front a aquesta problemàtica i els dispositius que intervenen per prevenir i tractar als infants, adolescents i les seves famílies, en situació de negligència o trauma/abús des de les primeres etapes de la vida. Volem debatre **quines actuacions i marcs assistencials** disposem per contenir i, si es pot, minimitzar l'impacte d'aquestes situacions.

Les realitats que envolten les situacions d'abús i maltractament són un exemple paradigmàtic de la **necessitat d'interdisciplinarietat** per a la salut mental infantil. Aquesta qüestió ens interpel·la a tots i a totes, i exigeix una **intervenció coordinada** de les diferents administracions en la seva prevenció i abordatge.

Cal tenir present la complexitat dels problemes de la salut mental en la infància i l'adolescència, tant pel que fa a la construcció dels símptomes com al caràcter interdisciplinari de l'atenció. La família, l'esport, l'escola i les xarxes socials són entorns que han d'estar liderats per adults atents i receptius a les realitats i necessitats actuals, posant l'accent a la informació preventiva que formi part de l'educació d'infants i joves i les seves famílies.

Les polítiques públiques tenen un paper essencial en aquesta responsabilitat col·lectiva.

Objectius

- Aprofundir en el concepte de negligència, abús i trauma en la infància i l'adolescència, analitzant-ne les formes, les dinàmiques i l'impacte en el desenvolupament.
- Reflexionar sobre els factors de risc i de major vulnerabilitat que poden augmentar la probabilitat de patir maltractament o trauma.
- Descriure les manifestacions clíniques i les repercussions segons les etapes del desenvolupament. Factors de protecció i elements de resiliència.
- Explorar els processos d'avaluació i detecció en els diferents contextos en la vida del nen i del jove (família, escola, serveis socials, atenció sanitària).
- Reflexionar sobre les formes d'acompanyament i les intervencions psicoterapèutiques efectives.
- Promoure el treball interdisciplinari i les estratègies de prevenció i seguiment a nivell institucional, amb l'objectiu de garantir una resposta integral i coordinada davant les situacions de risc

Comitè Organitzador

Anna Bayà, ACPP i CCSMIA.
Susana Brignoni, Fundació 9 barris i CCSMIA.
Daniel Cañero, CCSMIIA i EAIA de l'Hospitalet de Llobregat.
Daniel Cruz, SJD i CCSMIA.
Francesc Domingo, Pediatre. ACIM
Constança Gairal, CSMIJ Vendrell i CCSMIA.
Myriam Garcia, HSJD, CCSMIA i FCCSM.
Sergio Herrera, Pere Claver Grup i CCSMIA.
Olga Ibáñez, CCSMIA i CSMIJ Tarragona.
Anna de Jesús, Associació Catalana de Psicopedagogia i Orientació Educativa i Professional (ACPO) i CCSMIA.
Fernando Lacasa, CCSMIA i FCCSM
Albert Montaner, Fundació Eulàlia Torras de Beà (FETB), CCSMIA i FCCSM.
Josep Moya, President de la Secció de Psiquiatria del COMB, CCSMIA i FCCSM
Empar Murgui, Congrés Català Salut Mental de la Infància i l'Adolescència (CCSMIA).
Teresa Ribalta, Fundació Orienta i CCSMIA.
Anna Robert, Fundació Hospitalàries Sant Boi, CCSMIA i FCCSM.
Sunsi Segú. Fundació Eulàlia Torras de Beà (FETB),
Glòria Trafach, Institut d'Assistència Sanitària (IAS) i CCSMIA.
Tali Vaimberg, CARRILET i CCSMIA.
Alejandro Velázquez, Unitat Medico-Educativa (UME). Institució Balmes i CCSMIA.
Francesc Vilà, AFATRAC. CCSMIA.

Programa

8.30 h **Acollida i registre dels participants**

9.00 h **Inauguració i presentació de la Jornada**
Josep Vilajoana, president de la Fundació Congrés Català de Salut Mental
Empar Murgui, presidenta del Comitè Organitzador del Congrés Català de Salut Mental de la Infància i l'Adolescència (CCSMIA)
Sílvia Miquel, secretària de la Junta del Col·legi de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya
Laia Arnal, directora del Pacte Nacional de Salut Mental

09.30 h **Taula 1: Experiències adverses a la infància: de la clínica a les contradiccions de la legalitat**

Experiències adverses a la infància: prevalença, impacte psicopatològic i reptes en la detecció clínica
Mark Dangerfield, doctor en Psicologia i psicòleg clínic. Director de l'Institut Universitari de Salut Mental Vidal i Barraquer. Universitat Ramon Llull.

El marc legal protegeix els menors?
Josep Moya, psiquiatre. President de la Secció de Psiquiatria del CoMB, Membre del CCSMIA i FCCSM

Moderadors:
Francesc Vilà, psicoanalista. AFATRAC. CCSMIA.
Daniel Cruz, psicòleg clínic, SJD. Vicepresident SEPYPNA. CCSMIA.

10.45 h Pausa - cafè

11.15 h **Taula 2**: **Detecció i prevenció en l'àmbit comunitari**

Violències en context escolar: abordatge del bullying
Roser Cervera, Subdirectora Educació i Orientadora d'IES.

Separacions amigables tenint en compte la veu dels infants
Francesc Domingo, pediatre. Associació Catalana per la Infància Maltractada (ACIM).

Moderador: **Fernando Lacasa**, psicòleg clínic, CCSMIA i FCCSM

12.30 h **Taula Rodona**: **L'abordatge de la complexitat des de la xarxa**

Daniel Cañero, psicòleg de l'EAIA de l'Hospitalet de Llobregat.
Anabel García, treballadora social de l'Hospital de Dia per a Adolescents Miralta de l'Hospitalet**.** Fundació Orienta.
Sònia Mosquera, treballadora social del CSMIJ de Sant Boi. Fundació Orienta.

Moderació**: Teresa Ribalta**, psicòloga clínica i directora general de la Fundació Orienta.

13.45h **Síntesi i cloenda**

Anna Robert, psicòloga clínica, CCSMIA i FCCSM

Informacions generals

Seu de la Jornada

Sala d'actes del **Col·legi de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya** (COTOC)
Carrer de Casp, 130 - Barcelona

Informació addicional:

La **quota d'inscripció** no només va destinada a cobrir les despeses de la Jornada, és també una aportació a les despeses del manteniment i funcionament de la nostra organització.

Si us voleu donar d'alta com **Amic de la Fundació** (70€ anuals), inclou la inscripció a aquesta Jornada i una reducció del 50% a la resta de jornades i activitats de l'any + Info

Secretaria

Fundació Congrés Català de Salut Mental (FCCSM)
C/ Aragó, 141-143 4t - 08015 Barcelona
Tel.: 93 238 62 47
info@fccsm.net – www.fccsm.net

Organitza:

Comitè Organitzador del Congrés Català de Salut Mental de la Infància i l'Adolescència (CCSMIA)

Col·labora:

ceesc
COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya

COL·LEGI OFICIAL INFERMERES I INFERMERS BARCELONA

TSCAT
col·legi oficial de treball social de catalunya

Col·legi de Metges de Barcelona

COTOC
Col·legi de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya

Amb el suport:

Generalitat de Catalunya

Barcelona